

Kabağa Kabak Demek Lazım

Call a Spade, a Spade

İyi çay nasıl elde edilir? İyi çay harman edilir. Sadece bir çaydan çay demleyemezsin, karıştırırsın. Yani biz kültürel coğrafya olarak çok iyi bir karışımız, ama demlenmemiz uzun sürüyor, modernlik deneyimimiz de öyle.

How do you make good tea? A good tea takes a good blend. You use more than one harvest and types to get a good tea. We, as a cultural geography are a good mixture. Yet, it takes a long time for it all to be steeped. Our experience with modernity is the same as well.

Etem Şahin: Mehmet bu söyleşiyi soruların olmadığı bir sohbet havasında yürütmek istiyorum. Bir sanatçı olarak çok yönlü bir kişiliğe sahipsin. İşlerine 'öteki' olarak açık bir mesafeden bakabiliyoruz. Açık uçlu bir üretim yapısına sahipsin: Mesela desen üretiyorsun, bazen site specific yerleştirmeler, bazen modifiye edilmiş nesnelere tasarlıyorsun. Bu bana epey ilginç geliyor. Galiba ilk sorum sana yaptıkların (işlerin) hakkında kendi kendine sorduğun bir soru var mı olacak?

Mehmet Dere: Derler ya, doğru bir soru aslında cevabın önemli bir kısmını içinde barındırır. Yani doğru sorular sorabilmek de büyük bir marifettir; konuya aşina olanlar doğru sorular sorarlar. Beni şu günlerde cevapsız olarak bırakan bir soru var. Sanırım doğru soruları soruyorum. Doğru soruları sorduğum için cevaplarımı alamıyorum gibi bir şey. Ürettiğim şeyler o sırada kafamdaki şeylerle ilgili. Estetik zeminden çok, etik zeminde ilerliyorum. Biliyorsun neoliberal sistemde baskın olan iktisadi akıl, politik olanı sulandırıyor. Seyirci kal(a)mamak sorumluluğunu kabul ederek başlıyorum. Bazen yaptığım şey özellikle klişe olarak 'sanatçı olmak' bana çok saçma geliyor. Yani bilirsün bir role kendini kaptırmışsın gibi. Bu senin işin değil, içten gelen bir şey sonuçta. Daha sonra yaptığım şeylerin politik olarak düşünmek olduğunu hissediyorum.

E.Ş: Türkiye'nin içine sürüldüğü bu darboğazdan çekip alabilmek için politikayı yeniden düşünmeye ihtiyaç var. Son sergindeki işler tamamen politik olarak buna zamanımızın olup olmadığıyla ilişkiliydi. Sergindeki çoğu işin derin bir kavramsal arkeolojisi olduğu kadar plastik anlamda da bir duyarlılığı var. Bence bu bir çeşit simya gibi. Bu simyayı nasıl beceriyorsun?

M.D: Gerçek üzerine yazıldığı kağıt kadar incedir. Benim için kağıt bir çeşit metafor, gerçeği kaydetme aracı veya işleme görünür kılma gibi amaçları barındırıyor. Metafizik bağları severim. Bunun yanı sıra bir dönem şiirden ciddi anlamda beslendim ve beni hala besliyor ve şiir yazmayı da severim, şimdilik kimseye göstermem de. Mesela "100 Ünlü Türk" işinde ansiklopedik olarak (şahsen kendi müdahalemlerle beraber) şahıs olarak Türk tarihine mal olmuş ünlü Türk büyüklerinin portreleri vardı ve işin içinde portresi yapılan kişinin ışığı yansıtılması anlatılan hikaye kadar önemliydi; ne de olsa yüz şahsiyete açılan bir penceredir. Bu yüzden satır da yazmaz, satırda yazar. "Sırat ve Yurttan Sesler" işinde de aynı durum geçerli. Deluzyen "occurance" kavramı çok önemli, ama diğer yandan -e hale gelmek kadar halden anlamak da önemli.

E.Ş: İşlerinde gülme ile ağlama arasında trajikomik olarak tarifiediğin o durum, bize sanki yaptıklarında sana ilham olan şeye hiç sinirlenmemişsin, başından beri gülmüşsün gibi. Yani sana da atılan bir kazığı tebessümle yutmuşsun gibi. Bu söylediğimi onaylar mısın?

M.D: İyi çay nasıl elde edilir? İyi çay harman edilir. Sadece bir çaydan çay demleyemezsin, karıştırırsın. Yani biz kültürel coğrafya olarak çok iyi bir karışımız, ama demlenmemiz uzun sürüyor, modernlik deneyimimiz de öyle. Hepimiz kim olduğumuzu -ve özgürlüklerimizin ne olduğunu- ancak diğerleriyle karşılaşmak sonucu elde ederiz. Özgürlüğün(modern dünyanın) ilişkili yanı, herhangi bir şeye temel atmayan bir temel olması. Burada temel olarak anlatmaya çalıştığım Batı modernlik deneyimi ve bunun bizdeki coğrafyasal tezahürü. Modernlik deneyimimiz yarılmalara dolu, bu yüzden Batılı gibi düşünüp Doğulu gibi hissediyoruz.

Etem Şahin: Mehmet, I'd like to do this interview as a friendly conversation, rather than a question-answer form. As an artist, you have a very well rounded personality. We can inspect your works from a broad perspective as the "other". You have an open ended creation process. You create patterns, some site specific placements or sometimes design modified objects. This proves quite interesting to me. I think the first thing I'm interested in is that if you, yourself would ever ask you a question about your creations (works)?

Mehmet Dere: You know what they say; a right question includes a significant portion of the right answer within itself. It is an important talent to be able to ask right questions; and perhaps only the people that are familiar with the subject can ask the right questions. I do indeed have a question these days, and it makes me wonder lately, I believe I am asking the right questions. This, perhaps, is the very reason why I cannot get the proper answers I wonder. The things I create are often about the things I have in my mind right there and right then. I advance in ethical manner rather than on aesthetic ground. As you know, in the neoliberal system, the dominant economical mind dilutes the political one. I start with accepting the fact that it is not possible to be able to - or to choose to remain as a spectator. Sometimes I find it very absurd "to be an artist" as a cliché; you know as if I get carried away with a mere role I play. It is not one's job; it is something that reflects from within after all. Then again, I feel that the things I do are political thinking in a way.

E.Ş: The politics itself has to be reconsidered to be able to rescue Turkey from the bottleneck we were dragged into. Your works in your last exhibition were about if we actually have time about this or not. Many of the presented works in your exhibition carry a conceptual archeology along

with a delicacy in terms of plastic meaning. I believe this is some sort of alchemy. How do you accomplish this alchemy?

M.D: Reality is as thin as the paper it is written on. For me, the paper is some sort of a metaphor, a device to record the reality or perhaps a tool to make my work visible. I love bonds of metaphysical nature. Apart from this, I took a lot from poetry at one point, and it still feeds my artistic mind. I still write poems, and I love it; even if I do not share them with anyone. As an example, in the 100 Famous Turks work we had the portraits of important Turkish individuals (also through my personal effort) and one of the most important quests we had was to make sure that the portraits also reflect the stories that were told in the book. After all, the face is a window for personality. The same can be told about "Sırat" and "Yurttan Sesler". Deleuzian "occurance" concept is very important, yet understanding the nature of the thing you are undertaking is at least as important as leaning towards it.

E.Ş: There is an occurrence of a situation in your works, which you call tragicomic. It is something between laughter and crying. This very situation is perhaps a sign that you were never angry towards what inspired your creations. As if you were laughing at it all along! Or as if you took a deception with a smile on your face. Would you agree with what I'm trying to say?

M.D: How do you make good tea? A good tea takes a good blend. You use more than one harvest and types to get a good tea. We, as a cultural geography are a good mixture. Yet, it takes a long time for it all to be steeped. Our experience with modernity is the same as well. We all come to understand who we are - and the big picture of our independencies - through comparison with others. What is contradictory about independence (modern world) is that is a foundation that founds

Derler ya, doğru bir soru aslında cevabı önemli bir kısmını içinde barındırır, yani doğru sorular sorabilmek de büyük bir marifettir, konuya aşına olanlar doğru sorular sorarlar.

You know what they say; a right question includes a significant portion of the right answer within itself. It is an important talent to be able to ask right questions; and perhaps only the people that are familiar with the subject can ask the right questions.

Her şeye çok mesafeli ve şüpheci davranıyoruz. Günül meselelerini atıyoruz. Senin söylediğin tebessüm Türkiye'nin bir çok çelişkinin anlatılmayacak kadar uzun olmasından kaynaklanıyor. Bu bana bir çeşit tezathlık olarak çıkış noktası.

E.S: 49A'daki Black Truths White Lies adlı son sergin, adından anlaşılacağı gibi araf hali, bir çeşit sıkıntı halinin sonucunu gibi. Acaba bize bu işlerden veya o dönemden bahsedebilir misin?

M.D: Van benim için bir çeşit iman deneyimidir, ciddi söylüyorum. Babamı yeni kaybetmişim, sonrasında eşimle bilmediğim bir coğrafya serivini. Van'da da değildim, tam olarak Çaldıran'da İran sınırındaydım. Hava ve iklim şartları göz önüne alındığında pek dışarı da çıkamıyordum. Çıktığım zamanlarda da çoğunlukla öğretmen evinde koşu bandında ter atıyordum. Bir yere ulaşmak gitmek büyük dertti, ha deynice gezemezsin, "o" noktası yani. Van'ın benim 'Bartleby sendromu'na katkısı büyüktür. O dönemki evdeyken bir sürü kağıt iş ürettim, çeşitli kolajlar vesaire. İstanbul- İzmir- Van arasında sürekli üçgenler çizdim, depremin son noktayı zaten. O dönem ki işlerime baktığımda ruh sıkıntısı, bekleme veya geçikmişlik duygusunu ya da öyle olduğunu hissettiğim bir yalnızlık hissiyatını şimdi daha iyi algılayabiliyorum. Nefessiz kalan carousel atları, yanan kibritler, kaçak sigara paketleriyle yaptığım kolajlar, "Sırat, Cennet ve Cehennem" gibi işler hep bu süreç içerisinde ortaya çıktı.

E.S: Hayatın sürprizleri ne acayip... Ben İzmir'e döndüğümde bir arkadaşım Mehmet ne yapıyor diye sormuştum. Van'a gitti orada Land Art yapıyor demişti. Ben seni hala Gürçeşme'de zannediyordum. İşlerine genel olarak baktığımda zamansal veya dönemsel mi demeliyim? Bakış açıları önerdiğini görebiliyorum. Mesela bir işe birden fazla bakış açısından bakabiliyoruz. Merak ettiğim aynı işi birbirinden farklı context'e, karma sergilere koyarken bu açı değişiyor mu? Sanırım Social Animals sergisindeki 'Self Service' işinin bir başka versiyonu, başka bir context'in içinde Portizmir'de yer alıyordu. Başka bir yere (Alan İstanbul'a) koyarken ki motivasyonun nedir?

M.D: Ben açıkçası sürekli olarak kendimi üretiyorum. Bunu yaparken hissedem, okuyan, değişen, öğrenen kişi olarak kendimden besleniyorum. Ürettiğim şeylerde ya da söylediklerim arasında altını çizdiğim cümleler. "Self Service" işi fikir olarak bendeydi, ancak form bulması ilk olarak 2010 yılındaki İzmir'de Port sergisinde gerçekleşti. Avusturya Tütün Deposu'na davet edildiğimizde mekanın yapısı (ilginç bir anekdot, işçilerin ciğer filmleri yerdediydi), açıkçası beni çok etkiledi. Bu anlamda işi (söylemi) bir terzi gibi mekana izleyicinin içinde dolaşabileceği şekilde giydirdim. DEMOKRASI AZ KURU AZ PİLAV AZ ÇORBA ADALET SUYUNDAN DA KOY. Bu işin orijinal boyu 65 metre, eni 1,5 metreye varan bir çeşit duvara müdahale

leyi içermektedir. Beraber sunduğum yer sofrası işi, ahşaptan yapılmış bir nesne olarak içinde doğulan / doyanan (doğduğun yer değil, doyduğun diye tarif edilir ya) coğrafyaya gönderme yapılmaktaydı. İş o boyutuyla orada kaldı, ama başka mekanda aynı iş kabul değıştirdi.

E.S: Senin işlerinde herkesi içine alabilen ortak duygusal bir alan var. Kendi içselliğinin şürselliği demek de mümkün. Self Service işinde toplumsal adaletsizliğe o kişinin ağzından cevap veriliyordun, yakın mesafeden yaşam pratiğinin içinden konumlanan bir bakış açm var. Mesele senin dediğin gibi o hale geçmek kadar, o halden anlamakla da ilişkili. Son dönem işlerine baktığımda bu refleksif direncin ya da tavır günümüz sanat piyasasında çok hissedilmeyen bir şey haline geldiğini görüyorum. Acaba bu hal üzerine sen ne dersin?

M.D: Ben bu soruya bir sanatçı olarak değil de bir izleyici olarak cevap vermek isterim. Kabağa kabak demek lazım. Ayrıca kabağa kabak demek ne zamandır hakikate muhalefet oldu? Ne yazık ki bunun üzerinde 'zamanı geldiği' zaman konuşmuyoruz. Çoğu iş temsili satış ederi üzerinden bireyselleşiyor. Bu yüzden çoğu sanatçı, kurumların ve galerilerin vs her neyse kendilerine verdiği rolü oynamayı seviyor. Sanatçılar tasvirlerle uğraşırken, iktidarı tasvir dışı bırakıp ürettiklerini kendinden menkul şeylermiş gibi görmeye meyilliler. ALEM CUTOUT OLMUŞ yani...

Sadece kapital için politik olmak adına sinizme bulanmış işler de üretiliyor; oryantalist mağdur olmuş, ötekinin dilini kendi diliymiş gibi kullanan sözde muhalif işler. Ben de süreci yorumsuz kalarak izliyorum. Yanlış anlaşılmasın bunları bir otorite olarak söylemiyorum; bunlar herkes tarafından şikayetçi olunan, konuşulan bilindik şeyler. Bunu, daha sanat için gerçek kamuoyunun oluşmadığını hissedem biri olarak söylüyorum. Biz hala birbirimiz için üretiyoruz. Ben ne yazık ki çok az işin gerçekliğiyle temas kurabiliyorum, bunun ölçüsünü de işin kendisinden ziyade 'burada ve şimdi' gerçekliği olan teması üzerinden anlıyorum. Söylenenler ve üretilenlerden ziyade sanatçının gerçekliği büyük bir denklem. İster seniz daha çarpıcı olsun, size bir örnek vereyim: İlk önce Selma Gürbüz'ün "Uzun Gece, Uzun Yolculuklar" isimli sergisindeki 3 Maymun'a gönderme yapan King Kong serisi işini görün. Sonrasında Louise Lawler'ın 1990 yılında yaptığı 3 kokteyl kahinden oluşan "Who says, Who shows, Who counts" işine bakın. İnamıyorum ki bu deneyim size günümüz sanat piyasasındaki üretimler üzerinde baskı kuran piyasa denen 'çerçeveyi' keşfettirecektir.

nothing. Here, what I try to explain as a foundation is the western experience of modernity and the appearance of it in our own geography. Our history of modernity is full of cracks. This is why we think western, but feel eastern. We set our distance and we take everything with paranoia. We overlook the matters of love. The smile you are talking about is a result of how complex and how thorough most contradictions are in Turkey. This, is some sort of an irony, is a starting point for me.

E.S: Your latest exhibition at 49A - Black Truths White Lies - resembles troubled times, a purgatory. Could you tell us about these works or that era?

M.D: Van was a test of faith for me, I mean it. I had recently lost my father, then an adventure through geography unknown to us with my wife. I wasn't in Van either; I was around Çaldıran - Iranian border - to be specific. Due the weather conditions, I couldn't go out as much. Even when I did, I use to run on a treadmill in the teachers' lodge. It was really troublesome to travel. Van has a tremendous effect on my Bartleby syndrome. During that time, while I was usually in, I did many paper works: various collages etc. I was in a triangle of İstanbul - İzmir and Van. The earthquake was the last drop as you could imagine. When I consider my works of that time, I can better understand my psychological affairs and the loneliness I was suffering. Drowning carousels, burning matches, collages made from smuggled cigarette packs, Heaven and Hell were all projects I completed during those times.

E.S: Life sure has its surprises... When I was in İzmir, I asked a friend of mine about what you were busy with. He told me that you went to Van, busy with Land Art. I thought you were still in Gürcesme. When I look at your works, don't know if I should call it time or period based, I see that you offer points of view. To illustrate, we can look at some works of yours from multiple points of view. What I am curious about is that, when you place the same work in different exhibitions with different concepts, does this angle change? I think your project "Self Service" in the Social Animals exhibition was present in Portizmir under a totally different context as another version. What was your motivation in placing it in Alan İstanbul?

M.D: To be honest, I produce myself all the time. I get inspired by myself as the person who feels, reads, changes and learns while doing this. The things I say in my works are the sentences I actually underline. The project Self Service was with me as an idea, yet it was brought to life first in İzmir, in the Port exhibition. When I was invited to Austria Tobacco Depot, the interior of the venue really affected me deeply (an interesting anecdote: the workers' lung radiograms were on the floors.) In this regard, I dressed up the work (or the saying) as something that can go around with the audience fitting in the scene. DEMOKRASI AZ KURU AZ PİLAV AZ ÇORBA ADALET SUYUNDAN DA KOY. This work is actually 65 meters to 1,5 meters of a wall modified. The project floor table that went along was an object. It was a place that one was born in it or sated on it. You know how they say "it is the place where you find food, not the place you were born". It was an allusion to the geography it was about. It was there with its full scale, yet it was transformed in another venue.

E.S: There is a common emotional scene in your works, a place welcoming anyone. It is the poetic value of your own endogeneity perhaps. You can reply to the societal injustice through the words of that very person in your work Self Service. You have a point of view that is positioned quite close to the practicality of life. As you said, it is very much about understanding the nature

of something as well as becoming that thing. When I look at your latest works, I see that this reflexive resistance or perhaps the attitude is somewhat very rarely felt in the current art market. What do you say to this?

M.D: I'd like to respond to this not as an artist, but as a member of the audience.

One should call a spade a spade. Besides, when has this become an act of opposition to reality? Unfortunately we do not speak of this when "the time has come". Many works are personalized over the value of sale. Perhaps due to this very reason, many an artist likes to play within the boundaries shaped by the foundations, galleries or whatever else is relevant. Artists, while busy with their depiction, they do not touch the government and act as if the things they create are things by their own. People are becoming cutouts in other words...

Just for the capital promised, works that are artificially politic, washed with cynicism also get produced. Artificial oppositions suffering to orientalism and using the others' language as it is their own. I watch this process silently. Do not get me wrong, I do not say these as an authority. These are things everyone is complaining about. I say these words as a person who thinks that a public opinion on art hasn't been formed to full yet. We still practice art for each other, I, unfortunately, can get in touch with the reality of very little of the works. How I measure this is that I feel the properties of the works regarding the here and the now rather than their individual matter. The reality of an artist is a larger equation than just the said and the created. Let me provide an example, in the name of being a little bit more sensational: First, see the King Kong series of work by Selma Gürbüz in the exhibition "Uzun Gece, Uzun Yolculuklar" - a project that is an allusion to the 3 monkeys. Then look at "Who says, Who shows, Who counts" by Louise Lawler - dated 1990, a work consisting of three cocktail glasses. I believe that this experience will help you discover the "border" that is called the market through the pressure exposed to the art production of today.

3

1- "Self Service", 2010, Duvara Müdahale / Intervention on the wall, 1,5 m x 6,5 m (Detail screen)

2- Twinkle // Series of 'NO RACE', 2011, 40x31cm, kağıt üzerine kömür/charcoal on paper

3- Whisper /Series of 'NO RACE', 2011, 40x31cm, kağıt üzerine kömür/charcoal on paper